
התנגשויות בין חוקים, תקנות, פקודות ומידע אישי

נכתב ע"י אמיתי דן

הקדמה

נניח והייתם בגוף הדורש מכם ליצור מערכת שתגן על מאגר מידע, אך בו בזמן ליצור מנגנון גלוי שיפקיר את אותו מאגר מידע באופן שעובר על החוק, ברמה פלילית, האם הייתם מסרבים?

המצב של אנשי המחשוב במפלגות יותר מסובך...

באופן מסורתי מקובל להתייחס לפרצות אבטחת מידע ככאלו המתרחשות עקב כשלים בתוכנה בקוד או בשיטות העבודה, לעתים דווקא חוקים ותקנות האוסרים משהו מסוים יגרמו לטריגר שיביא לשימוש בלתי חוקי בשיטה שלא הייתה מוכרת עד כה כבעייתית מבחינה משפטית. במחקר שערכתי עולה שמתרחשים מצבים שבהם דווקא חקיקה ותקנות, אם בתצורה של חוק יחיד ואם בהתנגשות בין חוקים, היא זו שתגרום להיווצרות הכשל, ולכן בחינה של חוקים ותקנות ותקנונים שונים תביא לא פעם לאיתור פרצות אבטחה שיטתיות.

בתקציר זה בחרתי להדגים את תוצאות המחקר על שיטת הבחירות במדינת ישראל, וברמה מדויקת יותר על היערכות המפלגות לבחירות אלו.

אדגיש שהדבר לא נובע מתוך רצון לביקורת ישירה על הממסד אלא מתוך כוונה להפנות את תשומת הלב לכך שיש לבדוק מה המשמעות באספקט הדיגיטלי של החוקים והתקנות בזמן בנייתם, לפני הכנסתם לתוקף ולאחר החלתם לאור שינויים בלתי צפויים. מאחר שלפעמים גם מסמכי מכרזים מעידים על פרצות פוטנציאליות, אפשר אף להכליל ולומר שכשכותבים מסמך אפיון משפטי כדאי להתייעץ עם אנשי אבטחת מידע, אחרת מבין המילים תקפוץ פרצת האבטחה הבאה.

מאמר זה איננו טוען שכל המפלגות שותפות לבעיה, אך כל מפלגה שניתן לוודא בה שייכות של מתפקד על ידי שאילתה מבוססת תעודת זהות בלבד מהווה טריגר לבעיות העולות ממחקר זה.

הפתרון איננו יכול להיות נקודתי בלבד, קרי תיקון הגישה למאגר מידע ספציפי אלא הנחיות מסודרות שיסדירו את פעילות המפלגות ואת אלו שמושפעים מהכשלים כיום.

מאגר אגרון-רקע כללי

תקציר זה מביא בחשבון שכיום נמצאים ברחבי האינטרנט ואצל אנשים רבים מאגרי מידע¹ אשר נגנבו ממשרד הפנים ולפיהם ניתן לדעת פרטים רבים על אזרחים ובהם את מספרי תעודת הזהות שלהם. לאחר שנים רבות שבהם אחת הגרסאות המאוחרות שכונתה "מאגר אגרון" הסתובבה בשוק, נערכה חקירה של הרשות למדע וטכנולוגיה במשרד המשפטים ואף הוגשו כתבי אישום² ולאחרונה היו מספר הרשעות בנושא³.

בעבר התייחסתי במאמר במגזין זה⁴ לפרצות אפשריות שיכולות לנצל מאגרים בלתי חוקיים כגון אגרון, וזאת במקביל למאגרים חוקיים כגון שירות ההודעות הבורסאיות המספק פרטים אישיים על בכירים ואנשים הקשורים לבורסה. שם לדוגמא, ללא כל צורך בביצוע פעולה בלתי חוקית, ניתן לגשת לנתונים אישיים על מצבת הבכירים בחברה, וכך כאשר מתמנה בכיר ניתן לא פעם לקבל את פרטיו כמו מקום מגורים, תעודת זהות, תאריך לידה וכו'.

ניהול גישה לספר הבוחרים של כלל אזרחי ישראל בבחירות לכנסת

עקב מחקר זה הסתבר לי שגם במאה ה-21 בלתי ניתן לחייב אנשים להשתמש באינטרנט או להחזיק אימיל. בניגוד למערכת אינטרנטית רגילה שבה ניתן לדרוש סיסמא אמתית, ולעבוד לפי הנחיות שונות⁵ במערכות בחירות מותר לרוב המוחלט של אזרחי ישראל בגיל המתאים להצביע.

מציאות זו גורמת לכך שכל מי שמעוניין לקחת חלק בבחירות יכול לגשת לפנקס הבוחרים ולבדוק היכן הוא מצביע והינו זכאי לבצע זאת במסגרת החוק, עקב כך יש מערכות לבדיקת מקום הצבעה באינטרנט⁶ ולעיתים גם בטלפון. כפי שאני מבין מאחר שלאנשים רבים כגון חרדים אין גישה מרצון או מאילוץ לאינטרנט המערכות לאימות המשתמש פשוטות ביותר ומבוססות על תעודת זהות בלבד, תעודה ולא סיסמא.

בנוסף, ניהול סיסמאות של כלל האזרחים לצורך גישה לפנקס הבוחרים הינו פרוייקט יקר שהמצב הנוכחי מועדף על פניו.

יתכן שזוהי הנצחה של שיטה ותו לא.

¹ <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/ILITA/News/crackedcase.htm>

<http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/58F10E28-D61B-4A96-B2E2-FC066421A908/18744/draft110.pdf>

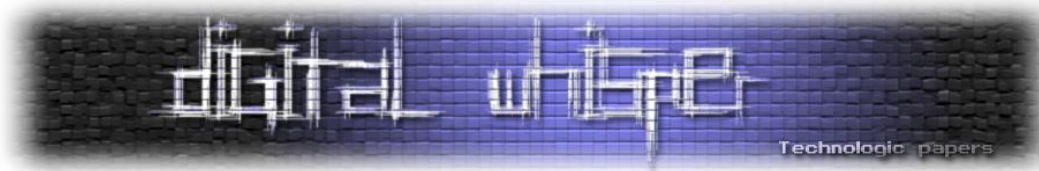
² <http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3556077,00.html>

³ <http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3589094,00.html>

⁴ <http://www.digitalwhisper.co.il/files/Zines/0x1D/DW29-5-DBSearch.pdf>

⁵ http://www.isoc.org.il/techinfo/ref_pas.html

⁶ <https://kalpi.elections.gov.il/>

כאשר בוחנים את המערכת הלאומית לבדיקת מיקום קלפי, אנו רואים שבעצם ניתן להשתמש בממשקים השונים שלה ולבדוק אזור משוער של מקום המגורים של המצביע במשרד הפנים, וזאת מאחר שכל שנדרש הוא מספר תעודת זהות.

יש לציין שיש יכולת לבקש גריעה מהמערכת המבוססת על רשת אינטרנט⁷, אבל ברירת המחדל היא חשיפה ובכל מקרה בלתי ניתן לגרוע לחלוטין. עצם הידיעה שניתן לברר היכן אדם מסוים עלול להגיע לבחור בקלפי ספציפית יכולה לספק לנו יכולת לאתר אדם שלא הצלחנו להשיג בדרך אחרת, לדוגמה לצרכים משפטיים. בכל הנוגע לדעה הפוליטית, אין כאן בעיה.

עיון בספר הבוחרים של מפלגות -בחירות מקדימות

כאשר אנו נבחן את הנושא תוך התמקדות במפלגות אנו נבין שיש בעיה מסוג אחר, הדעה הפוליטית נחשפת. אותה שיטת עבודה שמאפשרת לנו בדיקה של ספר בוחרים של כלל אזרחי המדינה לקראת בחירות לכנסת על פי תעודת זהות בלבד, מיושמת גם כאן ולכן מתאפשר לנו כגורם זר לברר האם אדם מסוים או הרבה אנשים התפקדו למפלגה מסוימת.

ניתן גם לשאוב את מאגר המתפקדים כולו, תוך שימוש במאגר כגון אגרון כמאגר נתונים גולמי. כפועל יוצא נוכל גם לטעון שאדם מסוים הינו בעל דעה פוליטית מסוימת, וזאת גם אם ההתפקדות שלו הינה עקב לחצים של ארגון עובדים או ממניעים אחרים.

עקב כך קבוצות כמו עובדי מדינה בכירים וזוטרים, חיילים וקצינים, ולחלופין עיתונאים ואנשים שעצם עבודתם דורשת חוסר ביטוי בפומבי של דעות פוליטיות, כולם עלולים להיפגע בצורה זו או אחרת מחשיפת הדעות הפוליטיות שלהם. בנוסף, גם האזרח הרגיל שאיננו שייך לקבוצות אלו לא תמיד ירצה להביע את דעתו הפוליטית בפומבי. כל זאת מבלי לדבר על הבעיות החוקיות שבנושא.

כך זה קורה, על ידי הזנה של מספר תעודת זהות לצורך קבלת תשובה מי התפקד למפלגה מסוימת ומי לא (לרוב לצורך בדיקת זכאות להצבעה בבחירות מקדימות) אנו נקבל תשובה אשר מוקרנת על המסך שמאשרת או שוללת את קיומנו במאגר. באתרי מפלגת העבודה⁸ מפלגת קדימה⁹ מפלגת הליכוד דרך אתר מתווך בלתי מפלגתי המשווייך לכאורה למטה הלאומי בליכוד¹⁰ מפלגת מרץ¹¹ באמצעות ממשק טלפוני הכולל SMS שיחה או פקס, וכדוגמה לשיטתיות גם מערכת של ההסתדרות¹².

⁷ <https://kalpi.elections.gov.il/Documents/tofes.pdf>

⁸ <http://www.havoda.org.il/Web/JoinUs/2014.aspx>

⁹ <https://secure.kadima.org.il/mitpakdim2012>

¹⁰ <https://www.code99.co.il/>

¹¹ <http://meretz.org.il/%D7%9C%D7%95%D7%A7%D7%97%D7%99%D7%9D-%D7%97%D7%9C%D7%A7/%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A8-%D7%A7%D7%9C%D7%A4%D7%99%D7%95%D7%AA/>

בכל אלו יש או הייתה אינדיקציה לגבי שיוך של תעודת זהות ספציפית למאגרי מידע מפלגתיים, וחשוב לציין לא מדובר פה בפירצת אבטחה אלא בממשק מובנה של האתרים או הממשקים. עקב כך מלבד הדוגמא של ההסתדרות אנו נוכל בקלות לדעת מהי הדעה הפוליטית של מתפקד ספציפי, ואם נבחר נוכל להריץ את כל מאגר תעודת הזהות שנגנב וכך לדעת מיהם כלל המתפקדים במפלגה, בנוסף יש לבחון את הנושא מתוך הבנה שניתן גם לדעת כך מי לא התפקד למפלגה מסוימת.

ברוכים הבאים לאתר תנועת קדימה.

קדימה

חדשות ועדכונים

תנועת קדימה

נבחרת התנועה

תוכניות פעולה

אירועים וכנסים

מדיה

קדימה איתנו: התפקדות • התנדבות ותמיכה • יצירת קשר

www.kadima.org.il

חשבוני פרימיום 2012

חבר/ת קדימה יקר/ה,

בכדי לברר את זכויותיך להצבעה, יש להקליד את תעודת הזהות המלאה (תשע ספרות).

ת.ז:

שלח

קבלו עדכונים על הפרימיום

רוצים לקבל עדכונים על הפרימיום ופעילות תנועת קדימה? הצטרפו לרשימת התפוצה שלנו.

שם:

דוא"ל:

שלח

אבטחה

המידע המועבר בטופס זה מאובטח בפרוטוקול SSL 128 bit.

המטה הלאומי בליכוד

אתר לבדיקת מצב חברות בליכוד

מה זה קוד 99?

חברות בליכוד חלוצה בתשלום דמי חבר. חברי בליכוד חלוצים שילמו חומסקין מסביב כלשהי טאבדים את זכותם להצביע בבחירות הפרימריז אף אינם נמחקים מרשימות התנועה.

לכן, בעת שמתמקד יסדור את תשלום דמי החבר בזמן, יקבל מיד את זכות הבחירה בפרימריז ללא תקופת ההמתנה הדרושה למתמקד חדש.

חברות וחברות חדשים שמתמקדים בליכוד מתווכים לתקופת המתנה של 16 חודש לפני שיוכלו להצביע.

ת.ז:

חפש

¹² http://www.bhirot.histadrut.org.il/index.php?page_id=2130

ההסתדרות החדשה בחירות 2012

אתר ההסתדרות • בחירות להסתדרות 2012 • הודעות קודמות • בדיקת זכאות להצבעה / فحص حق التصويت أدخل رقم الهوية 9 ارقام

בדיקת זכאות להצבעה / فحص حق التصويت أدخل رقم الهوية 9 ارقام

שלום

לשם בדיקת זכאות הצבעה לבחירות בהסתדרות

אנא הכנס/י את תעודת הזהות שלך (9 ספרות)

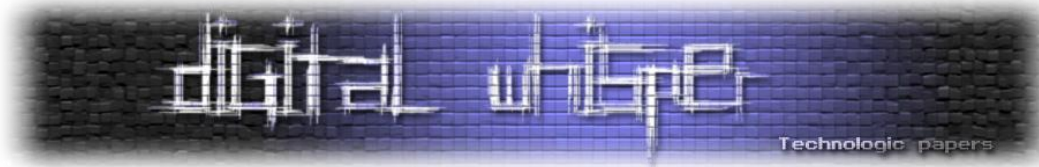
חפש

מספר תעודת זהות:

התנגשויות בין חוקים, תקנות, פקודות ומידע אישי

www.DigitalWhisper.co.il

עורך דין יונתן קלינגר אשר התמודד לאחרונה במסגרת הבחירות הפנימיות במפלגת העבודה, הציף בהצלחה את המודעות לזליגת פנקסי בוחרים¹³ ובמקביל הרשות למדע וטכנולוגיה (רמו"ט) במשרד המשפטים פרסמה לאחרונה מזכר שעוסק בנושא של ניהול מאגרי המידע שמקבלות המפלגות ממשרד הפנים¹⁴.

כפי שאני מוצא במקרה של ניהול של ממשקי ניהול המתפקדים של מפלגות רבות, לא נדרשת כל הדלפה של דיסקים הכוללים מאגרי בוחרים, הכול נגיש. שימו לב שאין אפילו CAPTCHA על מנת למזער נזקים...

חשיפת דעה פוליטית- הבעיה וההשלכות הראשוניות

בעוד שבעבר הרחוק ספרי הבוחרים השונים של המתפקדים למפלגות לא היו מתפרסמים דרך האינטרנט, כיום ניתנת למצביע היכולת לבדוק את זכאותו לבחור בבחירות המקדימות למפלגה, או את מיקום הקלפי במפלגות לאחר הזנת תעודת זהות, דבר כנראה שהדבר נובע מתיקון מס' 5 תשנ"ו-1996 לחוק המפלגות¹⁵:

(ג) מפלגה תקיים רישום של חבריה, לרבות חברי המפלגה בסניפיה; הרישום יכלול את מספר הזהות של כל חבר ויהווה ראיה לכאורה לחברות במפלגה¹⁶, חשוב להבין שלעיתים החוסר בהנחיה כיצד לזהות בוחרים מביאה ללאקונה¹⁷ (חוסר) בחוק שהיא זו שגורמת בעקיפין להיווצרות בעיות אבטחת מידע, ומכשול שגורם לגופים ופרטים כמו מפלגות או עובדי מדינה לעבור על תקנות או חוקים אחרים. לא הוגדר שלא לזהות על פי תעודת זהות, כן הוגדר שהבחירות יהיו חשאיות והמפלגות חויבו לשמור על מאגרי המידע.

בנוסף יש להבחין במילים הבאות הלקוחות מאתר רשם המפלגות במשרד המשפטים¹⁸:

"מפלגה חייבת לקיים רישום של חבריה על פי האמור בסעיף 20(ג) לחוק המפלגות, הרישום יכלול את מספר הזהות של כל חבר ויהווה ראיה לכאורה לחברות במפלגה."

(ההשלכות- זיהוי על פי תעודת זהות, א"ד)

¹³ <http://2jk.org/praxis/?p=4435>, <http://tech.walla.co.il/?w=/4/2585485>

<http://www.justice.gov.il/MOJHeb/ILITA/News/kadima.htm>

¹⁴ <http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/43A996A9-5682-4116-958C-94B2A14BC295/38184/DoverMiflagot.pdf>

<http://old.justice.gov.il/NR/rdonlyres/43A996A9-5682-4116-958C-94B2A14BC295/38176/kadima.pdf>

¹⁵ http://www.knesset.gov.il/elections16/heb/laws/party_law.htm#3

¹⁶ http://www.nevo.co.il/law_html/law01/282_001.htm

¹⁷ <https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9C%D7%90%D7%A7%D7%95%D7%A0%D7%94>

¹⁸ <http://index.justice.gov.il/Units/RasutHataagidim/units/RashamMiflagot/rishum/Pages/MaagarChvreyMiflaga.aspx>

מאגר חברי מפלגה הינו בגדר "מידע רגיש" כהגדרתו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁹ (להלן - חוק הגנת הפרטיות) וכפוף לפיכך לחובות ולאיסורים מכוח חוק זה. ככלל, אין לעשות במאגר החברים שימוש כלשהו מלבד המתחייב לשם ניהולה של המפלגה. מובן, כי העברת המידע בדבר חברות במפלגה לכל גורם אחר, הינה אסורה ומהווה עבירה על חוק הגנת הפרטיות.

(ההשלכות-קונפליקט בין חובה לשמור נתונים לחובה לשמור עליהם מזה שאיננו מתפקד, א"ד).

בנסיבות מסוימות יהיה השימוש במידע עבירה של פגיעה בפרטיות שדינה חמש שנות מאסר, לפי סעיף 5 לחוק הגנת הפרטיות או עבירה של שימוש במאגר מידע שלא למטרה לשמה הוקם שדינה שנת מאסר, לפי סעיף 31א לחוק האמור."

(ההשלכות- עבירה אפשרית על חוק פלילי במקרה של חוסר שמירה או שימוש אסור במאגר המתפקדים, א"ד)

עצם היכולת לגשת למאגר המתפקדים ללא כל הרשאות מאפשרת לבצע עבירות נוספות, כגון השפעה על מתפקדים תוך מתן טובות הנאה או הצעה או שוחד כדי שאדם מסוים יצביע או ימנע מלהצביע בבחירות המקדימות²⁰.

כפי שניתן לראות ההנחיות שניתנות בנושא ניהול המאגרים מחייבות ניהול של מאגרי המתפקדים למפלגות על ידי שימוש בתעודות זהות, מחייבות לשמור עליהם, מגדירות אותם כמידע רגיש שמחייב שמירה ומטילות סנקציות פליליות כאשר הדברים לא מתבצעים או כאשר המידע דולף. לכאורה זיהוי באינטרנט על פי תעודת זהות מהווה יעול של הליכי בדיקת זכאות לבחור בהתאם לחוק, ולכן כיום המצב הוא שהמפלגות הנוהגות כך פועלות בצורה שהבוחר ידע שהבקשה שלו התקבלה, או עבר זמן הציון המינימלי מאז שהתפקד ושכעת הוא רשאי לבחור את נבחריו במפלגה.

כפי שציינתי המחוקק לא הגדיר את הדרכים המדויקות לעיון בספרי הבוחרים, ולכן הדבר פותח פתח הפוגע כיום בעיקרון החשאיות, בפרטיות וגורם לשרשרת של עברות וכשלים מסוגים שונים המשפיעים על כלל המעורבים באופן ישיר או עקיף.

הרשות למדע וטכנולוגיה במשרד המשפטים פרסמה הנחיה האוסרת לזהות אנשים על פי נתונים הנמצאים במאגר אגרון²¹ ללא מזהה נוסף והנחתה שמי שייתן גישה למידע מרחוק באמצעים שבהם הזנת תעודת זהות בלבד, רשם המאגרים יראה אותו כמי שעבר על חוק הגנת הפרטיות. לכן, המצב כיום הוא שיש מפלגות העוברות לכאורה על תקנות רמ"ט ולכן חוק הגנת הפרטיות בעוד שהן מנסות לפעול על פי חוק המפלגות²² ולאפשר בירור זכות הצבעה על פי תעודת זהות...

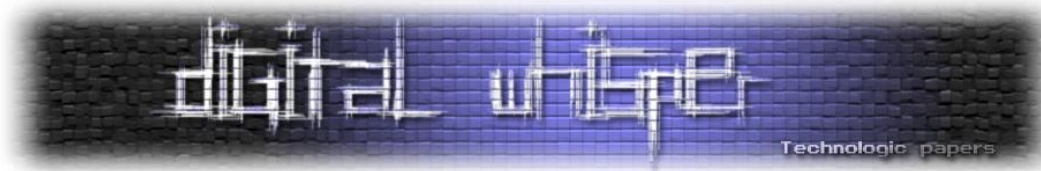
¹⁹ <http://www.tamas.gov.il/NR/exeres/271F57DC-6A6D-4E57-BA8F-B34D9DA9A08B.htm>

²⁰ <http://index.justice.gov.il/Units/RasutHataagidim/units/RashamMiflagot/rishum/Pages/Averot.aspx>

²¹ <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/ILITA/HaganatHapratyut/NewsArchive/guideline1-2010.htm>

<http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/DEAAC233-6446-40F2-AE2D-5EDA8B1CF2CF/20341/12011.pdf>

²² http://www.knesset.gov.il/elections16/heb/laws/party_law.htm#3

אם לסכם את המצב עד כה, נוצר מצב כולל שעל ידי שימוש בשיטת עבודה אסורה של גישה למאגרי מידע מרחוק על ידי תעודת זהות המהווה עבירה על תקנות הרשות למדע וטכנולוגיה במשרד המשפטים, נוצר מצב שבו פרטי המתפקדים חשופים במספר מפלגות. חשיפה זו נגרמת עקב כך שאין הגנה על מאגרי המתפקדים (עבירה על הוראות רשם המפלגות שעלולה להוות עבירה פלילית) ולכן גם ניתן לפגוע בפרטיות המתפקדים דבר היכול להוות עבירה פלילית נוספת. השאלה שנותר לשאול האם כאן זה נגמר ומי עוד עלול להיפגע?

עיון בספר הבוחרים של מפלגות - ההשלכות על עובדי מדינה חיילים וקצינים

את חלק זה של המאמר בחרתי לפתוח בציטוט ותצלום מסך הנלקח מהאתר של שלי יחימוביץ' במפלגת העבודה²³, כפי שהזכרתי בתחילת המאמר אני טוען שיש כאן בעיה כללית וכאן רואים עוד דוגמא להשלכות שלה.

הדוגמא של שלי יחימוביץ' איננה דוגמא יחידה אך היא נבחרה כדוגמא להמחשת הטעות הנפוצה כיום.

הבלוג שלי

חיילים, קצינים, עובדי מדינה - מותר לכם להתפקד!

28/12/12

שתפו בפייסבוק שתפו בטוויטר

זכות ההתארגנות הפוליטית היא זכות יסוד אחרת. כך אמר החוק:

חוק המפלגות, סעיף 20 א':
"אחד ישראל כשסמלו ח' 17 שנים והוא תושב הארץ, המקיים את התנאים שנקבעו בתקנון לחרות במפלגה, רשאי להיות חבר במפלגה, וללד שאינו חבר במפלגה אחרת."

...

הרבה חיילים וקצינים וגם הרבה עובדי מדינה - רופאים, מורים, עובדי משרד החק, משרד המשפטים ועוד ועוד - שחללים כל הזמן במטה שלהם אם נחשד בהם להתפקד.

המשנה היא חד משמעית: כן.

מעבר לתשובה הפורמליסטית, אני מאמינה שיהיה מפתה למפלגה זו זכות דמוקרטית חשובה. אם פעם בארבע שנים אנחנו הולכים לקלפי לממש את חובתנו וסותנו כמורים לבחור במפלגה שאנחנו מאמינים בדרכה, הרי שבהתפקדות אנחנו מספיקים את סתנו, ויסלים גם לקבוע מי יהיה ילד המפלגה ומי יהיו חברי הכנסת שלה, משום שההתפקדות מאפשרת לנו להשתתף בפריימריס - הבחירות הפנימיות.

בקיצור, נשארו תשעה ימים למפקד - משום את הזכות שלכם, התפקדו, וכך תוכלו לבחור בי לראשות מפלגת העבודה.

גם מי שהתפקד למפלגה אחרת יוכל להתפקד בשבילי - אבל במקביל הוא צריך להודיע למפלגה הקודמת שהוא מפסיק את חברותו. אנחנו נעזר לכם בתהליך - התקשרו למטה 072-2202200, פתחו בין עשר בבוקר עד עשר בערב בימים אלה.

חיילים וקצינים:
הנה הפניה לפקודות מטכ"ל הרלוונטיות, המפרשות במפורש לחיילים (סעיף 6) הצבעה בפריימריס. (סעיף 6)

עובדי מדינה:
הנה הפניה לתקציר של התקשיב שמתיר בפורש לעובדי מדינה הצבעה בפריימריס: (עמוד 30, המשפט האחרון בסעיף 1)

שלכם,
שלי

שלי יביקור אצל הארכיבישוף של העדה היוונית-קתולית בישראל: "היחלשותו הדרמטית של נתניהו מייצרת מצב חדש ערב הבחירות ומאפשרת סיכוי שאין לבטל להרכיב ממשלה בראשות העבודה" 28-12-2012

אנו זקוקים לכם

הצטרפו לעוזי המנדטים

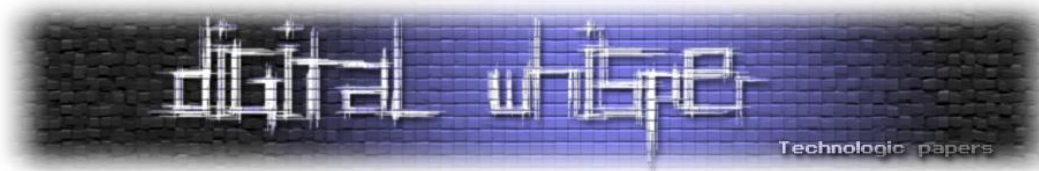
הפניו חברים

בואו לאירועים

התפקדו

²³ <http://www.shelly.org.il/node/5140>

"חיילים, קצינים, עובדי מדינה - מותר לכם להתפקד!"

זכות ההתארגנות הפוליטית היא זכות יסוד אזרחית. כך אומר החוק: חוק המפלגות, סעיף 20, א'.
"אזרח ישראל כשמלאו לו 17 שנים והוא תושב הארץ, המקיים את התנאים שנקבעו בתקנון לחברות במפלגה, רשאי להיות חבר במפלגה, ובלבד שאינו חבר במפלגה אחרת".

הרבה חיילים וקצינים וגם הרבה עובדי מדינה - רופאים, מורים, עובדי משרד החוץ, משרד המשפטים ועוד - שואלים כל הזמן במטה שלנו אם מותר להם להתפקד. התשובה היא חד משמעית: כן.

מעבר לתשובה הפורמליסטית, אני מאמינה שלהתפקד למפלגה זו זכות דמוקרטית חשובה. אם פעם בארבע שנים אנחנו הולכים לקלפי לממש את חובתנו וזכותנו כאזרחים לבחור במפלגה שאנחנו מאמינים בדרכה, הרי שבהתפקדות אנחנו מכילים את כוחנו, ויכולים גם לקבוע מי יהיה יו"ר המפלגה ומי יהיו חברי הכנסת שלה, משום שההתפקדות מאפשרת לנו להשתתף בפריימריז - הבחירות המקדימות.

בקיצור, נשאו תשעה ימים למפקד - ממשו את הזכות שלכם, התפקדו, וכך תוכלו לבחור בי לראשות מפלגת העבודה.

גם מי שהתפקד למפלגה אחרת יכול להתפקד בשבילי - אבל במקביל הוא צריך להודיע למפלגה הקודמת שהוא מפסיק את חברותו. אנחנו נעזור לכם בתהליך - התקשרו למטה, 072-222200 פתוח בין עשר בבוקר עד עשר בערב בימים א-ה.

חיילים וקצינים:

הנה הפניה לפקודות מטכ"ל הרלוונטיות, המתירות במפורש לחיילים (סעיף 6) הצבעה בפריימריז.
(סעיף 6)

עובדי מדינה:

הנה הפניה לתקציר של התקשיר שמתיר במפורש לעובדי מדינה הצבעה בפריימריז: (עמוד 30, המשפט האחרון בסעיף ו).

שלכם, שלי"

כעת לניתוח חוזר של הדברים כביטוי לטעות הנפוצה כיום ביחס לנושא:

כפי שכבר ראינו המאגר של מפלגת העבודה כדוגמא שיטתית אך לא בודדה חשוף ואיננו מוגן, לאור זאת יש להמשיך ולהבין שמי שנמצא בו חשוף אף הוא ולכן אסור לחיילים וקצינים להתפקד למפלגות בעלות ממשק שהוא (כולל טלפוני) אשר מאפשר על ידי אספקת תעודת זהות בלבד לקבל מידע על מצב החברות במפלגה, וזאת על פי פקודות מטכ"ל.

בירור פשוט של תעודות זהות של חייל או קצין שהתפקד יחשפו אותו ולכן הם אסורים לפחות באופן ספציפי למפלגות המספקות מידע על ההשתייכות למפלגה על ידי נתינת תעודת זהות בלבד באופן טלפוני אינטרנטי או אחר.

²⁴"חייל יוכל להצביע בבחירות מקדימות (פריימריז) בתנאי שתהיינה אלו בחירות חשאיות המונעות כל אפשרות לזהות את השתייכותו הפוליטית של החייל."

ובמקום אחר²⁵: חייל יוכל להצביע בבחירות מקדימות (כמשמעותן בסעיף 17 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992), ובלבד שהמפלגה, במסגרתה מתקיימות הבחירות האלה, קבעה דרך הצבעה, המונעת כל אפשרות לזהות את השתייכותו הפוליטית של החייל והמבטיחה חשאיות וסודיות גם בכל הנוגע לעצם השתתפותו בבחירות האלה:

---

²⁴ <http://www.aka.idf.il/rights/asp/info.asp?moduleId=2&catId=22703&docId=22724>

²⁵ <http://www.army.co.il/page/181>, <http://dover.idf.il/IDF/pkuda/080105.doc>

**חברות
לחוכות**

שעות המפקדים הלוחמים | דין משמעתי | משטר ומשמעת | רפואה | פניות וקבלות | תנאי שירות | שונות

שאלות נפוצות | עדכונים | פרסומים

משטר ומשמעת

פעילות ציבורית של אנשי צבא, התבטאות פומבית וקשר עם עיתונאים

1. חייל לא יתבטא בפומבי, בעל פה או בכתב, במשאים מדיניים או צבאיים, אלא אם כן הסמיכו אותו לעשות כן הרמטכ"ל או דובר צה"ל.
2. חייל לא יופיע כנציג הצבא לפני גורמים שמחוץ לצה"ל ולא ישתתף בכל אסיפה, מסיבה או אירוע אחר כנציג הצבא, אלא אם כן הסמיכו אותו לעשות זאת הרמטכ"ל או דובר צה"ל.
3. חייל רשאי להימנות עם כל אגודה הקיימת במדינה כחוק, ובלבד שאין מטרתה או פעילותה חותרת תחת קיום המדינה או תחת השירות בצבא.
4. חייל לא יהיה חבר בארגון חיילים ולא ייטול חלק או יתרום להקמתו, קיומו או ניהולו. כמו כן, חייל לא ישתתף באסיפת חיילים שתיערך ע"י רשות שאינה צבאית. (הוראה זו אינה חלה על חברות ב"חבר" משרתי הקבע והגמלאים בע"מ).
5. חייל רשאי להצביע בבחירות המערכות במסגרת אגודה שאינה פוליטית ולא עוסקת במשאים מדיניים, אך לא ייטול חלק פעיל במערכת הבחירות.
6. חייל יוכל להצביע בבחירות מקדימות (פרימריס) בתנאי שתהייה אלו בחירות חשאיות המונעות כל אפשרות לזהות את השתייכותו הפוליטית של החייל.
7. חייל רשאי לפנות לעיתון בכל עניין המגע לתחומי תרבות, מדע, בריאות וכו', בתנאי שאין לאותו עניין כל קשר, במישרין או בעקיפין, עם משאים ביטחוניים או מדיניים, ואין בו כדי למתוח ביקורת על גוף ציבורי ישראלי או על ציבור כלשהו בישראל.
8. החייל יפעל באופן שלא יערב בפעילותו הצבאית את דעותיו האישיות במשאים שמחוץ לתחומי האחריות, הסמכות והמקצוע שלו, ובמיוחד לא את דעותיו האישיות במשאים השמיים במחלוקת ציבורית בעל אופי פוליטי, חברתי או אידיאולוגי.
9. החייל יקפיד כי כל הופעה פומבית שלו (במיוחד באמצעי תקשורת המונים) תהיה באישור מוקדם, תבטא נאמנות מובהקת ובלתי-מסויגת לערכי היסוד של צה"ל ולכלליו, תשקף את מדיניות צה"ל ואת החלטותיו ותתרום לאמון הציבור בצה"ל.

שיעור הפעילות במפקדות צה"ל ומתקני (פ"מ) 33.0201

חובת הצדעה (פ"מ) 33.0913

הפיעה ולבוש (פ"מ) 33.0501

הנה"א (פ"מ) 33-05-01

תספורת, זקן ונילוח (פ"מ) 33.0118

הגנות ושיון לנשים בשירות (פ"מ) 33.0207

יחס מכבד, טיפול באלמנות במשפחה ונביעת פגיעה על רקע מיני בנשים ובגברים (פ"מ) 33.0145

הגבלת עישון במקומות ציבוריים (פ"מ) 33.0137

נסיגות חיילים (חוזר מפ"ע 20-2002)

שיעור שינה ונומחה של חיילים

החזקת בעלי חיים במחנות (פ"מ) 33.0221

איסור קבלת מתנות וטובות הבאה

פעילות ציבורית של אנשי צבא, התבטאות פומבית וקשר עם עיתונאים

כעת נמשיך לעובדי מדינה: גברת שלי יחימוביץ מפנה בדבריה לתקשי"ר ואכן בנוגע לעובדים בכירים נכתבו שם הדברים הבאים:

פרק שני:

סעיף ו: "חל איסור על עובד בכיר להיות חבר ב"גוף בוחר" של מפלגה, דהיינו גוף שתפקידו או אחד מתפקידיו לבחור מועמדים לכנסת או לכהונת ראש הממשלה או שר בממשלה, או לכל תפקיד ברשות מקומי, בהסתדרות הציונית העולמית או בסוכנות היהודית לארץ ישראל, למעט בחירות ישירות שבהן משתתפים כלל החברים של המפלגה".

לפי סעיף זה נראה שמי שכתב את התקשי"ר אכן התיר לעובדים בכירים להשתתף בבחירות ישירות למפלגות יחד עם כלל חברי המפלגה, ואולם כאשר ממשיכים לקרוא את התקשי"ר מופיעים שני סעיפים לאחר מכן המשפטים הבאים:

"**חל איסור על עובד בכיר לארגן אסיפה פומבית בעלת אופי מדיני**, לשבת בשולחן הנשיאות של אסיפה כזו או לשאת בה נאום. אופייה של אסיפה - אם הינה בעלת אופי מדיני או לא - אינו נקבע לפי זהותו של הגוף המארגן, אלא לפי הנושא העומד לדיון. כך למשל, יכול כנס של בעלי מקצוע מסוים להיות כנס מקצועי אם נדונים בו רק ענייני מקצוע ויכול להיות כנס בעל אופי מדיני אם נדונים בו עניינים מדיניים. בהקשר זה התעוררה השאלה, מה דין אסיפה הנערכת על-ידי מפלגה שאליה הוזמן עובד מדינה להרצות על נושאים הנמצאים בתחום תפקידו ואחריותו. יש להדגיש כי האיסור

התנגשויות בין חוקים, תקנות, פקודות ומידע אישי

www.DigitalWhisper.co.il

נועד למנוע את האפשרות שייווצר רושם בציבור של הזדהות או זיקה של עובד מדינה עם

מפלגה מסוימת, לפיכך אסור לעובד להרצות באספות פומביות של מפלגות גם אם הנושא, עליו הוא מרצה, אינו פוליטי בכל מקרה אסור לו לשבת בשולחן הנשיאות של אסיפה בעלת אופי מפלגתי או מדיני.²⁶

כפי שניתן לראות מעיון בסעיף זה, מטרת התקשי"ר בהקשר זה של המפלגות היא למנוע מצב שבו יהיה ניתן לזהות ולשייך דעה פוליטית או השתייכות מפלגתית לעובדי מדינה בכירים. התקשי"ר בעצם מתיר לעובדי מדינה בכירים לעשות משהו שהוא מתנגד לו באופן עקרוני. אי לכך, גם אם על פניו יש היתר הרי שדברי התקשי"ר מעידים על כך שלא הייתה מודעות לבעיה העולה ממחקר זה בקרב מי שכתב את התקשי"ר ובכל אופן המצב כיום דורש שינוי הנחיות.

ראיה לכך ניתן לראות כבר בתחילת הפרק בתקשי"ר העוסק בשמירה על טוהר המידות:

"עובד המדינה הינו משרת הציבור ונאמנו. במילוי תפקידו עליו לפעול על-פי שיקולים ענייניים וממלכתיים בלבד ואל לו להיראות כעושה דברה הפוליטי של מפלגה כלשהי. גם אם לפני מינויו למשרה היה העובד מזוהה עם מפלגה או תנועה פוליטית או פעיל בשירותיה, הרי משנתמנה לתפקיד בשירות המדינה, עליו לפעול כאמור על-פי שיקולים מקצועיים וענייניים ובנאמנות כלפי החלטות הממשלה המכהנת באותה עת, ללא קשר או זיקה להשקפותיו האישיות. כלל זה חל על כל עובדי המדינה, אך מטבע הדברים על העובדים הבכירים או כאלה הממלאים תפקידים רגישים להקפיד על כך הקפדה יתרה."

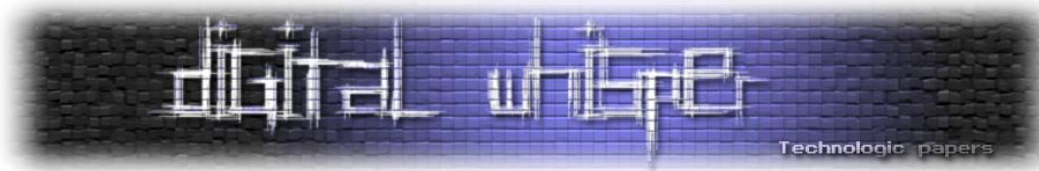
כך ניתן שוב לראות שהעיקרון הוא להתרחק מזיהוי פוליטי, האשליה היא שבזמן בחירות ישירות למפלגות יחד עם כלל חברי המפלגה אין זיהוי של העובד, אך ברור כעת שלא כך הדבר.

על ידי הקשה פשוטה של תעודות זהות השייכות לעובדי מדינה בכירים, ולחלופין במקרים מסוימים התקשרות טלפונית למחלקות הרלוונטיות במפלגות, שליחת SMS או פקס, ניתן יהיה לדעת האם עובדי מדינה מסוימים התפקדו למפלגות, ולהיכן באם עשו זאת.

כדי להעמיק את הפרדוקס כדאי לקרוא את המשפט הבא הנלקח מהנחיות נציבות המדינה לקראת הבחירות הקרובות²⁶:

ד. בחירות מקדימות (פריימריז)

²⁶ <http://www.bechirot.gov.il/elections19/heb/law/18.pdf>

1. בחירות מקדימות (פריימריז) בחירות ישירות בהן רשאים להשתתף כל החברים הרשומים של מפלגה או גוף מדיני לבחירת המועמד לכהונת ראש הממשלה ו/או לבחירת רשימת המועמדים לכנסת מטעם אותה מפלגה.."

2. הצבעה בבחירות מקדימות (פריימריז) **עובד המדינה, תהא דרגתו אשר תהא, רשאי להצביע בבחירות מקדימות (פריימריז) כאמור לעיל."**

ושבו ניתן לראות שיש אישור ברור להשתתף בבחירות, אך מנגד יש התנגשות של הדבר עם האיסור לחשוף את הדעה הפוליטית, מניעה של זיהוי עובדי מדינה עם מפלגות וזאת בהתאם למצב הנוכחי שבו ניתן לזהות את השתייכותם בקלות.

הסיכום של חלק זה מביא אותנו למסקנה שבניגוד להמלצת שלי יחימוביץ' לחיילים יש פקודה האוסרת עליהם להתפקד לכל מפלגה שאיננה שומרת על פרטיהם, איסור זה הינו איסור מפורש המעוגן בפקודות צבאיות. בכל הנוגע לעובדי מדינה, אכן יש היתר להשתתף בפריימריז של מפלגות, אך מנגד יש אזכור מפורש האוסר על עובדים בכירים ובאופן כללי גם על זוטרים לבצע פעולות הגורמות לזיהוי הפוליטי שלהם.

המצב בפועל הוא שיש זיהוי, ולכן לדעתי יש לשנות את הנהלים בכל הנוגע לעובדי מדינה ולאסור עליהם להתפקד למפלגות.

על כל עובד מדינה או קצין לבחון את הדברים כעת ולבדוק האם המצב כיום שווה את הסיכון שדעותיו הפוליטיות יחשפו, באם אכן התפקד למפלגה מסוימת וכל זאת בהשלכה על הנהלי התקשיר והפקודות ומבלי לבחון את האפקט הסביבתי של חשיפת דעותיו בקרב הציבור. שינוי זה בתפיסה הינו דרסטי אך נובע מפרצת אבטחת מידע ולכן הוא מעניין. אם נבחן את ההשלכות המשמעותיות של התבטאויות פוליטיות אסורות של עובדי המדינה²⁷ ביחס לדין המשמעתי שבא בעקבותיהם.

לסיכום

קיים כיום מצב שבו מאגרי מידע רגישים חשופים לחלוטין, המשך עצימת עיניים מקצועית וציבורית לא יעזרו כאן. ברור שיש כאן אילוצים שנוצרו עקב כך שיש אוכלוסיות ללא אימייל, שלפעמים רק דרך טלפון

²⁷ <http://www.ovdim.org.il/%D7%9B%D7%95%D7%91%D7%93-%D7%9E%D7%93%D7%99%D7%A0%D7%94-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%94/>
http://www.psakdin.co.il/fileprint.asp?filename=/avoda/private/ver_dwhg.htm

יכולות לברר את זכות הצבעתן, ולעיתים על ידי גלישה חד פעמית באינטרנט, שימוש בטלפון בלבד לא יעזור כל עוד פרט המידע היחיד שידרש הוא מספר תעודת זהות.

המדינה עצמה על גופיה השונים כנראה לא מבינה את ההשלכות של המצב, ורק בצבא ניתן לראות רמיזות שאולי יש מפלגות שמפקירות נתונים. נוצר מצב שאוכלוסיות רגישות כמו עובדי מדינה וחיילים מתפקדות למפלגות, וזאת למרות שיש מפלגות אשר מציגות את ספר הבוחרים בצורה שהופכת אותו לגלוי ושקוף (דליית מידע על פי תעודת זהות), לאור זאת אין חשאיות ובעצם אסור לאותן אוכלוסיות להתפקד על פי הנחיות המדינה²⁸ או הצבא²⁹.

המדינה חוקקה את חוק המפלגות³⁰ אשר ככל הנראה גרם למפלגות עם סיוע של חוק הבחירות לגופים ציבוריים³¹ לפתח ממשקי אינטרנט שבהם מתבצע זיהוי על פי תעודת הזהות של הבוחר אשר מוצמדת לנתוניו במפלגה בהתאם לחוק, וזאת באופן שמתנגש עם חוק הגנת הפרטיות ותקנות חדשות של הרשות למדע וטכנולוגיה המסדירות את נושא הזיהוי של אזרחים בעקבות דליפת מאגרי מידע של אזרחי ישראל.

לסיטואציה מעניינת זו נכנסו גם הנחיות התקשי"ר לגבי התפקדות עובדי מדינה אשר הינן דואליות בעצמן ופקודות הצבא באופן ברור יותר אך ללא הנחיות ספציפיות נכון למצב כיום באופן שפותח פתח לפרשנויות משפטיות מוטעות. במקרה של עובדי המדינה יש היתר מפורש לעשות משהו שנכתב שאסור לעשותו באותו מסמך ואילו במקרה של פקודות הצבא מסתבר שעל החייל או הקצין לבדוק האם מאגר המתפקדים מוגן בצורה שלא ניתן יהיה לזהות שהוא התפקד, דבר שלכלעצמו מהווה בעיה מאחר שאין ברשות חיילים יכולות אלו.

לא רק שהחיילים ועובדי המדינה בבעיה העלולה להשפיע על מקום העבודה שלהם, ועל תפיסת הציבור אותם כאנשים השייכים למוסדות המדינה, פרצת אבטחת המידע שנוצרה כאן גוררת את עובדי המדינה החיילים המפלגות והמדינה עצמה למצב שבו יש מפלגות שעוברות על חוקים שדינם פליליים.

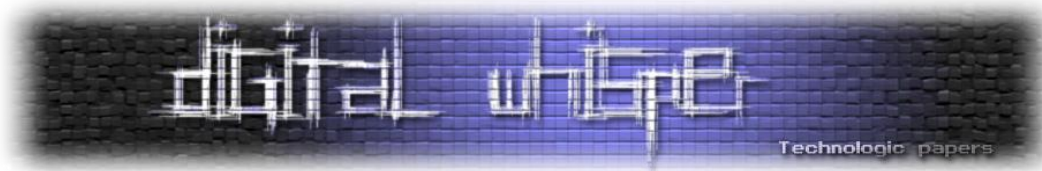
אנשי אגף המחשב או הדומים לו בהתאם למפלגה נדרשים להקים מערכת שעוברת על תקנות וחוקים, ובו בזמן לשמור על המאגר. מי במפלגות עובר על החוק זאת שאלה אחרת.

²⁸ <http://www.civil-service.gov.il/NR/rdonlyres/06E12F9A-BD57-4238-86E1-1197C4B731AE/0/guide2008.pdf>

²⁹ <http://www.aka.idf.il/rights/asp/info.asp?moduleId=2&catId=22703&docId=22724>

³⁰ http://www.knesset.gov.il/elections16/heb/laws/party_law.htm#3

³¹ <http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/0FA4E85F-F9D2-49D2-A35D-FE4295DA3C74/22581/ChokBchirotLegufimtziburiim.doc>

יש להבין שמאחר ואין הגדרה מדויקת של נהלי זיהוי מתפקדים, החלה כאן שיטת עבודה לקויה ובלתי חוקית אשר יש לעוצרה מוקדם.

לדעתי, הסיכויים גבוהים שכבר כיום יש מי שמבצע שימוש אסור בשיטות העבודה המוזכרות כאן המאפשרות דליית נתוני מתפקדים, ואולם מאחר וגם העברת הנתונים הינה בלתי חוקית³² עם ענישה העלולה לגרום מאסר, הדבר עלול להיות מנוצל באופן סמוי למטרות שונות כגון שימוש עיתונאי או הדלפה לפני מינוי למשרה ציבורית, כנגד קציני צבא ולמטרות אחרות.

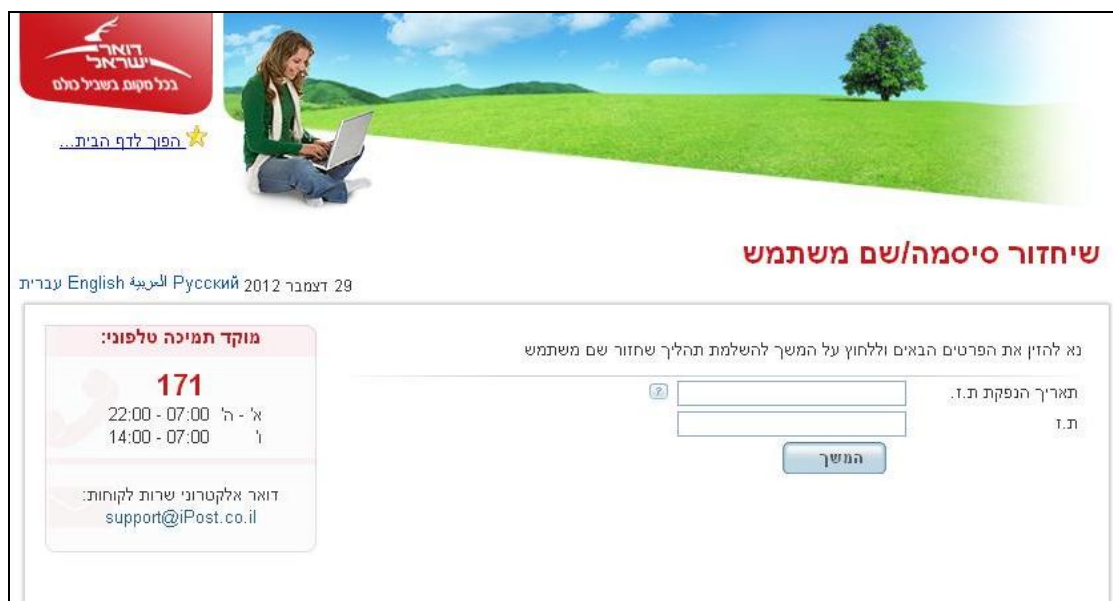
³² <http://index.justice.gov.il/Units/RasutHataagidim/units/RashamMiflagot/rishum/Pages/MaagarChvreyMiflaga.aspx>

פתרון אפשרי

לדעתי יש להקים גוף מסודר רב תחומי שיסדיר את המצב. לא נוכל לחייב הזדהות מאובטחת רגילה כי חיוב כל מתפקד לדוגמא להחזיק פלאפון שבו יקבל קוד אימות לזיהוי כפול יחד עם תעודת הזהות הינו בלתי אפשרי.

גם ניהול מאגר סיסמאות של כלל האזרחים הינו פיתרון בעייתי ולכן השאיפה היא למצוא פתרונות פשוטים שיאפשרו זיהוי גם דרך טלפון, וגם דרך האינטרנט.

אחד מהפתרונות שניתן לאמץ הינו השימוש ב**פרטי** תעודת הזהות עצמה וזאת יחד עם מספר הזהות. לכל אחד מאתנו יש תעודת זהות עם תאריך הנפקה, תאריך שיכול להוות אמצעי זיהוי אחיד במערכות המפלגות בנוסף לתעודות זהות. דוגמא להטמעה של מערכת דומה ניתן לראות בממשק ipost של חברת דואר ישראל³³:

³³ <https://www.ipost.co.il/ForgotPassword.aspx#>

מבט אישי

במאמר זה מודגם כיצד חוקים תקנות וסיטואציות דינמיות (גנבת מאגרי מידע) גרמו לכך שאזרחים, חיילים ועובדי מדינה עוברים על פקודות צבאיות חוקים ותקנות מאחר שהם פועלים על פי חוקים אחרים או פשוט עקב חוסר ידע, לעתים הדבר נובע מלאקונה בחוק ובהוראות אחרות בצורה שמביאה להחרפת המצב.

לדעתי יש צורך באנשי אבטחת מידע שיחוו את דעתם על חוקים תקנות מכרזים ומלל משפטי שהמשמעות של החוסר בהם הינה לעיתים פלילית. לפעמים הדבר נובע מחוסר הבנה בסיסית של המצב בשטח לעומת דברי המחוקק או המשפטן בהתאם להקשר. אישית אני מודע למצב זה ולכן עיון בחוקים הביאו אותי גם בעבר לאתר נקודות תורפה בעולם אבטחת המידע אשר נוצרו עקב הלאקונה במלל המשפטי והוואקום שנוצר עקב חוסר הבנה או ההתנגשות בין החוקים הגורמת לכשלים בשיטות שלמות.

מצב זה מביא לכך שניתן ללא כל צורך במבדקי חדירות להגיע למסקנה שיש אתר אינטרנט בעל פרצת אבטחה הגורמת בו בזמן לבעליו לעבור על חוק אזרחי או פלילי, על המשתמשים באתר לעבור על חוקים אחרים (תקנות/פקודות) עם השלכות אפשריות על עתידם המקצועי ולי לגלות עולם חדש של פרצות אבטחת מידע שאין מודעות מספקת אליהן, אשר מאפשרות לאזרח חוקר או האקר לתבוע את בעלי האתר על תביעת רשלנות יחד עם תביעת פיצויים ייצוגית ותלונה שמשמעותה עלולה להיות מאסר.

המעבר ממצב של להיות תחת העין הבוחנת של אנשי המשפט למבט חודרני לתוך החקיקה מאפשרת תובנות רבות ומרעננות. במקרה של המפלגות מדובר בשיטת עבודה גורפת שלא החלה בבחירות האחרונות ולא תסתיים עד שלא נאמר את דעתנו עליה כאנשים המתעסקים בסוגיות של אבטחת מידע.